

Кліматичні умови України дозволяють на відкритому ґрунті вирощувати овочі, фрукти, квіти і гриби лише в теплий період року – з кінця травня до середини жовтня, хоча попит на цю продукцію спостерігається круглий рік.

Майже 90% тепличних комплексів призначені для вирощування овочів і квітів. Використовуються вони по більшій мірі для вирощування таких традиційних культур, як помідори, огірки і троянди. Небагато теплиць відведені під вирощування солодкого перцю, баклажанів, цибулі, редису, петрушки, шпинату, кропу і листового салату. На фруктах, грибах й інших культурах спеціалізується лише 10% промислових господарств.

Основні матеріали для виготовлення теплиць – це збірні металеві конструкції покриті склом, плівкою або пластиком. Залежно від призначення теплиці, використовуються різні матеріали і технології при її будівництві.

Головним вектором в розвитку тепличного господарства України повинні стати максимальна автоматизація і механізація процесів, а також збільшення енергоефективності теплиць, що дозволить скоротити собівартість вирощуваних культур і зробити їх конкурентоздатнішими на українському ринку.

Список використаних джерел:

3. Лещенко Л.О. Удосконалення ринку овочів захищеного ґрунту на основі підвищення ефективності їх виробництва. *Агросвіт* № 17, 2018. С. 48-53.
4. Сучасне тепличне господарство 2019. URL: <https://infoindustria.com.ua/suchasne-teplichne-gospodarstvo-2019/>
3. Українські перспективи тепличного господарства. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/13846-ukrainski-perspektyvy-teplychnoho-hospodarstva.html>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Канд. екон. наук Михайленко О. Г., Бовкунов В.В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

АКТИВІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Підприємництво відіграє дуже вагомую роль у національному господарстві будь-якої країни, так як воно сприяє розширенню структури пропозицій на внутрішньому ринку товарів та послуг, збільшує кількість робочих місць, створює ефективне конкурентне середовище, підвищує ефективність національної економіки тощо. Досвід промислово розвинених країн з ринковою економікою показує, що підприємництво є необхідною умовою економічного зростання [5, с.249].

Українськими науковцями та практиками було здійснено багато кроків у розвитку підприємництва. Даній темі присвятили свої праці Бутенко Д.С., Довгопола Ю.С., Зянько В. В., Кравченко М.С., Лесько О.Й., Глущенко Л.Д., Мещерякова Т.К., Смелянська Т.П., Мацюк І.Р. та ін. Проте активізація підприємництва залишається на досить низькому рівні, що є проблемою для країни, орієнтованої на інтеграцію до Європи. Економічна та політична ситуації в Україні на сучасному етапі розвитку свідчать про те, що розвиток

бізнесу наразі отримує недостатню підтримку. Тому є доцільним дослідити показники підприємницької діяльності у нашій країні, його стан, головні проблеми розвитку та шляхи їхнього вирішення.

Розглядаючи розвиток підприємництва в Україні за останній час, проаналізуємо основні показники економічної діяльності, такі як кількість підприємств загалом й за регіонами, фінансові показники, обсяги реалізованої продукції, кількість зайнятих робітників на підприємствах.

Офіційні дані Державного комітету статистики України [4] свідчать про зменшення чисельності суб'єктів господарювання через фінансово-економічну кризу, що почалася у 2015 р. Протягом 2016 р. кількість суб'єктів господарювання зменшилась на 5,5 %, а у 2017 р. – на 3,2 %. Проте у зв'язку зі збільшенням ВВП кількість підприємств почала зростати. У 2018 р. кількість підприємств становила 1,8 млн, що на 1,91 % більше порівняно із 2017 р. У 2019 р. кількість підприємств зросла до 1,9 млн (5,54 %), а економіка України зросла на 3,3%. При цьому серед фізичних осіб-підприємців 10,9 % діяльності становило комп'ютерне програмування. Підприємці стали частіше цікавитися технологіями, розвитком бренду, клієнтським сервісом.

За загальною кількістю великих підприємств у 2019 р. в порівнянні з 2018 р. п'ятірку лідерів становили: м. Київ – 165 (+18), Дніпропетровська – 63 (+9), Київська – 37 (+7), Донецька – 30 (+3) та Львівська (29) області. В інших областях даний показник становить менше, ніж 20 одиниць, крім Запорізької (26), Одеської (23) і Харківської (20) областей. Щодо середніх підприємств, то пальма першості належала також м. Києву – 3 989 (+379), Дніпропетровській – 1 447 (+154), Харківській – 1 282 (+70), Львівській – 1 068 (+94) і Київській (886) областям. Найбільшу кількість малих підприємств мали м. Київ – 97710 (+9958), Дніпропетровська – 29681 (+1909), Одеська – 24889 (+1086), Харківська – 23749 (+1182) та Київська – 20000 (+955) області. В інших регіонах даний показник був меншим за 20 тис. одиниць. Таким чином, лідирували за кількістю суб'єктів господарювання найбільші області України та м. Київ [4].

Якщо розглядати фінансові результати діяльності підприємств за 2019 р., то більша частина з них були прибутковими. Найбільший фінансовий результат (прибуток) показали середні підприємства – 356, 6 млрд. грн. (у 2018 р. – 251, млрд. грн.). Найбільший сумарний збиток припав на великі підприємства – 104,4 млрд. грн. (у 2018 р. – 102, 4 млрд. грн.).

Щодо обсягу реалізованої продукції, яку виробляють суб'єкти підприємництва, то протягом 2019 р. найбільша частка (91,75 %) належала юридичним особам – підприємствам – 9841060,7 млн. грн. Це на 452968,6 млн грн. більше за 2018 р. Крім того, у 2015-2018 рр. найбільший обсяг реалізованої продукції припав на середні підприємства, а у 2018 р. частка продукції, реалізованої на середніх підприємствах становила 42,6 % від загальної кількості. Протягом даного періоду обсяг реалізації продукції мав стійку тенденцію до зростання, що свідчить про досить ефективну роботу підприємств.

Підприємницький сектор забезпечує велику кількість робочих місць для громадян України, більшу частину (88,9%) з яких забезпечують юридичні особи (компанії). Згідно з офіційними статичними даними, що містять результати господарювання 2019 року,

найбільша частка найманих працівників припадала на малі суб'єкти господарювання – 47,9 %, друге місце посідають суб'єкти середнього підприємництва – 34,3 %. На останньому місці суб'єкти великого підприємництва – 17,8 %. Це свідчить про те, що великі підприємства потребують підтримки, зважаючи також на їхні великі збитки [4].

На сучасний стан підприємництва в Україні негативний вплив чинять економічне та політичне середовища. Наприклад, основними дестабілізуючими факторами на макrorівні є: короткий життєвий цикл підприємств через відсутність державної підтримки; низька конкурентоспроможність українських компаній; відплив інвестицій та інших капіталів за кордон; низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств; збільшення рівня тінізації економіки через недосконалу регуляторну політику [3, с.204-205].

Певні проблемні питання є також і на мікрорівні: ухилення від сплати податків; недостатня мотивованість працівників і робоча продуктивність; зниження конкурентоспроможності компаній через неефективну модель менеджменту; високі відсоткові ставки за користування банківськими кредитами [3, с.204-205].

Сучасні реалії в Україні говорять про недостатню розвиненість ринкових відносин і відсутність на внутрішньому ринку рівноваги між попитом і пропозицією. Якщо в умовах сформованого ринку ефективна політика маркетингу передбачає швидку реакцію виробника на зміну зовнішнього середовища і вміння передбачати появу нових ситуацій і явищ, то в Україні поки виробництво мало орієнтоване на попит і його вивчення.

Про це говорить також присутність на ринку в основному товарів низької якості, причому не тільки вітчизняних, а й імпортних. Тобто, економічні інтереси підприємця спрямовані переважно на виробництво, нерідко згідно давно існуючих виробничих програм. І лише проблеми збуту змушують виробника задуматися про такий чинник, як споживчий попит.

Однак застаріла матеріально-технічна база, відсутність інноваційної діяльності, часто через недостатній інтерес до неї або нестачу коштів для впровадження нових розробок, призводять до того, що виробництво не завжди може гнучко відреагувати на потреби споживачів, що виявлені маркетинговими дослідженнями. Всі ці умови ускладнюють розвиток підприємництва [2, с. 70].

Отже, Україна на сучасному політичному та економічному етапах розвитку потребує більш досконалого розвитку бізнесу. Для виправлення такого стану і розширення підприємницького сектору необхідно посилити державну підтримку підприємництва, створювати конкурентоспроможне середовище, стимулювати інноваційний розвиток, активізувати підприємницьку ініціативу громадян, розширювати структуру пропозиції на внутрішньому ринку товарів та послуг, підвищити кваліфікацію працівників. Дані заходи покращать бізнес-клімат в Україні й дадуть змогу підвищити рівень вітчизняного підприємництва на європейській арені.

Список використаних джерел:

1. Бутенко Д.С., Довгопола Ю.С. Шляхи розвитку підприємницької діяльності в Україні // *Молодий вчений*. 2016. №12. С.682-685.

2. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія / В. В. Зянько. Вінниця: УНІВЕРСУМ. Вінниця, 2008. 397 с.
3. Кравченко М. С. Сучасні проблеми розвитку підприємництва в Україні // *Проблеми та перспективи розвитку економіки Донбасу і Приазов'я* : Міжнар. наук.-практ. конф. (Маріуполь, 25-26 травня 2017 р.) : матеріали доп. / ДВНЗ «ПДТУ». Маріуполь. 2017. С. 204–205.
4. Сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
5. Сучасні тенденції та перспективи розвитку підприємництва в Україні за умов інтеграційних процесів / Т.П. Смелянська, І.Р. Мацюк // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 3(3). С. 249–252. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3%283%29__51

Молочкова В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ
ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА**

У сучасному світі фактор якості стає визначальним для економічного зростання, підвищення рівня життя людей, збереження навколишнього середовища, в цілому для сталого розвитку суспільства. Методи ефективності системи управління якістю, сьогодні потребують переосмислення. Існуючі на сьогодні проблеми управління якістю визначають необхідність розвитку теорії та економіки якості для забезпечення сталого розвитку підприємства з позиції системного підходу, розробки механізму економічного управління якістю і моделей системного аналізу. Зараз є невирішені питання, пов'язані з економічним управлінням якістю з позиції системного підходу і системного аналізу, наприклад, такі як: недостатня розробка в теоретичному і методичному плані задач побудови системи економіки якості і економічного управління якістю для забезпечення сталого розвитку підприємства; слабка економічна мотивація впровадження інтегрованих систем управління якістю; недостатність досліджень ефективності системи економічного управління якістю та відсутність в повному обсязі формалізованих підходів до побудови моделей системного аналізу ефективності управління якістю.

Система управління якістю – це спеціалізована організація у виробничій системі. Головне в цій організації – це документування всіх процесів, пов'язаних з виробництвом, від закупівлі матеріалів до доставки готової продукції споживачеві. У багатьох випадках це призводить до кардинальних змін у технології та організації виробництва на підприємстві. Забезпечення якості на підприємстві можливе лише тоді, коли всі процеси – технічні, технологічні, організаційні – взаємопов'язані за допомогою управління якістю [1, с. 65]. Якість – це система, і цією системою потрібно керувати.

Контроль якості збігся з переходом людства від врожаю до виробництва (за тисячі років до нашої ери). На той час якість контролювалась виробником. Промислова революція призвела до необхідності розділення функцій виробництва та контролю якості. Таким чином, функція контролю якості, яка була передана від виробника керівнику виробничого процесу, збереглася донині [2, с. 604].